

MƯA LŨ LỚN TỪ NGÀY 27 ĐẾN 30-7-1999 GÂY THIẾT HẠI NGHIÊM TRỌNG Ở TỈNH BÌNH THUẬN

KS. Trần Minh Chí

Trung tâm dự báo KTTV tỉnh Bình Thuận

Thời kỳ cuối tháng 7-1999 do ảnh hưởng của phía nam dải hội tụ nhiệt đới có trục qua Bắc Bộ kết hợp với hoạt động của gió mùa tây nam có cường độ mạnh, ở khu vực trung tâm và phía nam tỉnh Bình Thuận đã có mưa lớn, gây lũ lụt nghiêm trọng và làm thiệt hại nặng nề về người và của của Nhà nước và nhân dân thuộc các huyện Đức Linh, Tân Linh, Hàm Thuận Nam và đặc biệt nghiêm trọng nhất ở huyện Hàm Tân.

Từ ngày 21 đến 23 tháng 7 năm 1999 ở khu vực tỉnh Bình Thuận đã xảy ra mưa rào và dông rải rác. Từ 24 đến 30 tháng 7, có mưa vừa, mưa to và có nơi mưa rất to tập trung nhiều ở khu vực các huyện phía nam.

Hai huyện vùng núi Đức Linh và Tân Linh do có mưa diện rộng trên vùng thượng lưu sông La Ngà, lượng nước tập trung nhanh trong lưu vực sông đã gây lũ cao, làm ngập lụt trầm trọng nhiều xã trong hai huyện Đức Linh và Tân Linh.

Đặc biệt trong các ngày từ 28 đến 30 tháng 7 năm 1999 đã xảy ra mưa vừa, mưa to, có nơi mưa rất to ở phía nam tỉnh: khu vực các huyện Hàm Tân và Hàm Thuận Nam xảy ra mưa rất to với cường độ lớn và tập trung, lượng mưa đo được trong ngày 29 ở Hàm Tân 180,4mm, lượng mưa xảy ra đặc biệt to ở Ngã 3/46 (huyện Hàm Tân) trong buổi sáng ngày 29-7 đạt 220,6mm và tại cầu sông Phan (Hàm Thuận Nam) 112,0mm. Lượng mưa lớn tập trung, lũ quét với cường độ lớn đã cuốn trôi nhiều nhà cửa, người và tài sản, và công trình xây dựng trọng điểm, nhiều hécta lúa và hoa màu bị hư hại nặng nề, gây ách tắc giao thông trên tuyến quốc lộ 1A và đường giao thông liên huyện Hàm Tân.

Bảng 1. Lượng mưa đo được trong các ngày 28 đến 30 tháng 7 năm 1999 (mm)
(số liệu thống kê nhanh)

Ngày	Địa điểm đo mưa								
	Tà Pao	Võ Xu	Hàm Tân	Ngã 3/46	M. Mán	Sông Phan	Cầu Quang	Phan Thiết	Sông Lũy
28	52,0	50,4	16,1	20,3	22,9	20,6	15,2	12,1	20,9
29	45,8	85,3	180,4	220,6	24,5	112,0	16,5	8,7	-
30	71,2	49,0	23,8	25,7	46,5	20,2	25,0	40,3	6,2

Trong thời kỳ cuối tháng 7 từ ngày 21 đến ngày 30 -7-1999 ở ngoài khơi vùng biển Bình Thuận đã có gió tây nam mạnh cấp 6- cấp 7 có lúc cấp 8, biển động mạnh đến rất mạnh.

Trên các sông phía Nam tỉnh Bình Thuận đã xuất hiện lũ quét và lũ lớn với cường độ lớn. Đỉnh lũ cao nhất trên sông La Ngà tại Trạm thủy văn Tà Pao đạt 122,12mm; vượt báo động cấp III là 1,12m và vượt đỉnh lũ lịch sử năm 1984 là 0,05m. Trên sông Phan tại trạm Cầu 37 đỉnh lũ đạt 10,73m vượt báo động III là 2,23m.

Trên sông Cà Ty tại trạm Mương Mán đỉnh lũ đạt 7,21m vượt báo động III là 1, 21m. Đặc biệt, trên sông Dinh huyện Hàm Tân đã xảy ra lũ quét với cường suất lớn gây thiệt hại nặng nề về người và tài sản của Nhà nước và nhân dân vùng hạ lưu các xã Tân Minh, Tân Xuân, thị xã La Gi.

Bảng 2. Đặc trưng lũ từ ngày 28 đến 30 tháng 7 năm 1999

Đặc trưng	Hmax (m)	Thời gian xuất hiện	Cường suất lũ lên lớn nhất (cm/h)	Biên độ lũ lên(cm)	Thời gian lũ lên (giờ)	Vượt cấp BĐ (m)
Tà Pao trên sông La Ngà	112,12	11h30 28-7-1999	41	427	140	> III là 1,12
Võ Xu trên sông La Ngà	113,82	4h00 30-1-1999	6	230	197	>II là 0,32
Cầu 37 trên sông Phan	10,73	22h00 29-7-1999	81	530	50	>III là 2,23
Cầu Quang trên s.Phan	4,79	3h00 30-7-1999	22	252	32	>III là 0,79
Mương Mán trên sông Cà Ty	7,21	6h00 30-7-1999	93	509	59	>III là 1,21
Phan Thiết trên sông Cà Ty	1,05	9h00 30-7-1999	*	*	*	>I là 0,35

Ghi chú: * Là trạm ảnh hưởng thủy triều, không tính đặc trưng lũ .

Theo báo cáo tổng hợp của UBND tỉnh Bình Thuận ngày 02-8-1999, tình hình thiệt hại do mưa lũ gây ra như sau:

Số người chết 30, số người mất tích do lũ cuốn 05, nhà cửa bị ngập, sập, hư hại, tài sản bị cuốn trôi. Giá trị thiệt hại về dân sinh kinh tế trên 34.270 triệu đồng. Tổng diện tích lúa và hoa màu bị ngập 19.750 ha ,... Giá trị thiệt hại về nông nghiệp trên 51.700 triệu đồng. Tổng số thuyền bè bị thiệt hại 70 đến 100% là 97 chiếc, địa tôm bị sạt lở thiệt hại 100%: 38ha; giá trị thiệt hại về thủy sản 16.590 triệu đồng. Lũ lớn làm hư hỏng nặng các tuyến đường giao thông trong tỉnh, nhất là các cầu. Đặc biệt, huyện Hàm Tân các cầu giao thông vào huyện đều bị sập hoặc sạt lở mố, hư hỏng nặng không thể lưu thông được, cô lập trung tâm huyện với các xã trong huyện và với tỉnh; tuyến quốc lộ 1A có 3 cầu bị hư hỏng gây ách tắc giao thông,.... Giá trị thiệt hại về giao thông:40010 triệu đồng. Về thủy lợi có 44 hạng mục công trình bị thiệt hại, đê bao Võ Xu bị sạt lở, kè biển La Gi trôi hoàn toàn,....Giá trị thiệt hại về thủy lợi 22.470 triệu đồng. Công trình điện, máy móc thiết bị thông tin:1 bộ máy ICOM 725 bị cuốn trôi, 2 trụ điện đổ, Nhà máy nước Hàm Tân bị hư hỏng, giá trị thiệt hại trên 80 triệu đồng.

Tổng giá trị thiệt hại toàn tỉnh 165.070 triệu đồng.

Trong những ngày thời tiết diễn biến xấu, được sự chỉ đạo và giúp đỡ của Trung tâm quốc gia dự báo và Đài KTTV khu vực Nam Trung Bộ, Trung tâm dự báo KTTV tỉnh Bình Thuận dựa trên các dữ liệu bản đồ, ảnh mây vệ tinh, phân tích xu thế thời tiết,... đã kịp thời dự báo và cảnh báo trước tình hình thời tiết xấu do ảnh hưởng của phía nam dải hội tụ nhiệt đới và gió mùa tây nam mạnh.

Cụ thể trong các bản tin giao ban và dự báo thời tiết hàng ngày cho Ban chỉ huy PCLB tỉnh và Đài Phát thanh truyền hình các ngày 24 đến 30 tháng 7 năm 1999 đều dự báo trong tỉnh có mưa và dông nhiều nơi, ngày 28 dự báo có mưa vừa, mưa to và cảnh báo lũ có khả năng xảy ra ở vùng hạ lưu ven biển, ngày 29 dự báo có mưa to đến rất to,... Ngay khi nhận định thời tiết có khả năng xấu, Trung tâm đã tập trung toàn bộ lực lượng trực chống lũ lụt 24/24 giờ, liên tục giao ban tình hình mưa, mực nước cho Ban chỉ huy phòng chống lụt bão (BCHPCLB) tỉnh, chỉ đạo các trạm KTTV làm tốt công tác đo đạc và thông tin kịp thời theo đúng quy trình quy phạm, bảo đảm an toàn lao động.

Công tác dự báo, cảnh báo KTTV phục vụ phòng chống lụt bão sát thực tế, tham mưu cho BCHPCLB tỉnh chỉ đạo tốt công tác phòng chống thiên tai, giảm nhẹ thiệt hại. Trận lũ quét trên sông Dinh xảy ra đột xuất trong thời gian quá ngắn trên lưu vực nhỏ, đây là hiện tượng KTTV nguy hiểm, đột xuất đã gây thiệt hại nặng ở huyện Hàm Tân.

Phòng chống thiên tai là việc làm bức thiết hàng năm, các ngành và các cấp lãnh đạo ở địa phương đã hết sức chú trọng công tác này, trong những trường hợp bất khả kháng đã tích cực giúp dân hạn chế thiệt hại đến mức thấp nhất. Kinh nghiệm cho thấy tình hình KTTV trên thế giới nói chung và nước ta nói riêng ngày càng có khả năng diễn biến phức tạp, ngay cả ở những nơi chưa hề xảy ra các hiện tượng khác thường của thời tiết thủy văn.

Do vậy, chúng ta cần khắc phục tâm lý chủ quan, xem nhẹ đối với những biến động dị thường của thời tiết, đồng thời cần phổ cập kiến thức về lĩnh vực KTTV và biện pháp phòng chống thiên tai đến mọi người dân, chủ động phòng tránh và giảm nhẹ thiệt hại do thiên tai gây ra.